

UNIREA POPORULUI

ABONAMENTUL:

Un an 30 cor. (15 Lei)
Pe 1/2 de an . . . 15 cor. (7.50 Lei)
Un număr 60 fileri (30 bani)

lese ca număr poporal al „Unirii“ în fiecare Joi.

Adresa: „UNIREA POPORULUI“, Blaj, Jud. Alba-de-jos.

Redactor: Alexandru Lupeanu-Melin.

ANUNȚURI ȘI RECLAME

se primesc la Administrație și se plătesc: un șir mărunț odată 1 cor. a doua și a treia oră 80 fil.

MAI NOU.

România și aliații.

Gazetele franceze nădăjduiesc o bună înțelegere între România și aliați în treburile cu trecerea mărfurilor peste România și cu ocrotirea neamurilor străine aflătoare în ținuturile noastre. E știut că asupra acestor întrebări este o deschilire de vederi între noi și Aliați, pentru care România nu vrea să iscălească pacea cu Austria. Americanii mai ales prea arată o mare grijă de evrei și de puținele limbi străine aflătoare între noi. Pungile groase ale Jidovilor și-au vârit coada, precum se vede, și la cei ce hotărăsc soarta neamurilor.

Românii să nu părăsească Budapesta.

Așa cer foile franșezești, de teamă ca nu cumva bolșevicii să apuce de nou la putere acolo și să pornească țărășii în lume.

Regele Italiei încă își împarte averea.

O știre din Italia spune, că Regele Victor Emanuel încă își va împărți moșiile sale între țărani italieni cari au luptat pe front.

Lucrul acesta l-a făcut cel dintâiu în Europa Maiestatea Sa Regele nostru Ferdinand.

Francezii ne țin parte.

A sosit de curând la București generalul Coandă, unul dintre trimișii României la Conferința păcii, și spune,

că Francezii sunt de partea noastră în neînțelegerile ce s'au ivit între România și Aliați. Generalul are nădejdea, că cererile noastre vor fi ascultate și Conferința păcii va hotări pe placul no-

stru, precum cere și dreptatea. România nu poate să fie umilită de dragul Jidovilor și a negustorilor apusului. Noi ne-am bătut cu credință și am împăciuit lumea, deci se cade să fim ascultați.

„Sărac în țară saracă“

— De ce suntem săraci? —

Așa suntem făcuți noi românii. Lucrăm, muncim din greu, dar când e vorba de ceva câștig, bieți de noi ne luăm pe seamă, că ostenelele muncii noastre nu sunt răsplătite. Arăm, sămănăm, secerăm; lucrăm din zori de zi până în miez de noapte și când colo ne trezim săraci ca vai de noi. »Săraci în țară saracă«.

Și oare pentru ce?

Răspunsul la întrebarea aceasta e ușor de dat: Suntem săraci, pentru că nu știm folosi roadele muncii și ostenelei noastre. Noi avem bucate destule, avem oi, vite, lapte, brânză și câte mai câte, dar toate acestea nu le știm întrebuința, nu le știm vinde cum se cuvine.

Și de bună seamă, lucrul acesta nici nu e așa ușor. Dacă am eu 5 litri lapte de vândut, îl vând cât se poate mai aproape, pentru că nu se plătește să merg cu el mai departe, unde poate ași câștiga încodată atâta.

Ei, dar vezi toată buba își are leac și tot cojocul își are acu. Am eu 5 litre de lapte, are și ve-

cinu atâta, și Petru și Toader atâta, suntem mai mulți, cari avem de vândut, ne punem tovarăși și nici una nici alta, merge unu dintre noi și vinde laptele acolo, unde poate să câștige de două ori atâta, cât ar câștiga mai aproape de sat.

Așadară una dintre cauzele sărăciei noastre este lipsa de tovarăși. În alte țări fiecare sat își are tovarășia, care se îngrijește de vinderea negoțului și de câștigarea lucrurilor bune. Chiar și în România veche sunt foarte multe tovarășii, cari fac mult bine poporului. Iată o pildă:

E în județul Suceava tovarășia „Buciumul Moldovei“, care cuprinde în sinul său toate băncile și tovarășiile mai mici din acel județ. Aceasta tovarășie s'a înființat abia de vre-o 4 ani, de o ceată de 27 bănci populare, cari toate la oaltă au subscris un capital de 38.000 Lei, dar din care au plătit în acel an abia 7000 Lei.

După trei ani de zile banii de întemeiere au crescut dela 7000, la 300.000

Lei, având încă un milion și jumătate, ca depunere spre păstrare și sporire (fructificare). Câștigul curat era în acel an 63.000 Lei, adică era mai mare decât tot capitalul (banii de părășie). Câștigul acesta frumos nu l'a făcut însă din învârtire de vecesele (cambii), ci din lucrarea harnică pe tărâmul cooperăției (tovarășiilor de negoț etc)

Așa a înființat (făcut) o tovarășie mare de lapte (lăptărie), care a vândut mai multe mii kilograme lapte, unt și brânză, și din vinderea acestor lucruri a câștigat sumulița frumoasă, care am amintit-o. Și să mai adaugem, că toate aceste le-a vândut pe lângă un câștig cinstit.

Și câte și mai câte lucruri frumoase a mai făcut aceasta tovarășie, de stai mirat, când le auzi.

Ce lucru bun sunt aceste tovarășii se vede și de acolo, că din zi în zi se fac tot mai multe tovarășii de tot felul.

Acuma fiecare român va căpăta pământ. Pământul acela trebuie lucrat și mai trebuie să și câștigăm ceva din roadele pământului aceluia. Hai dară să facem și noi tovarășii, cari să ne câștige mașinile trebuincioase pentru lucrarea pământului și cari să se îngrijească de vinderea negoțului nostru. Să ne facem bănci (cooperative), cari să ne stea în ajutor la câștigarea tuturor lucrurilor trebuincioase. Să nu legăm banul cu zece noduri atunci, când îl pu-

tem folosi (intrebuința) spre binele nostru, ci să vărsăm bănișorii ce-i avem în lucruri de folos.

Oameni buni, în Dumineci când vă adunați la povești, în loc să poveștiți tot felul de nimicuri, mai aduceți vorbă și de lucrurile cari vă sunt de folos, ca astfel să putem fi îndestuliți în pământul scump al țării noastre și să putem zice odată, că suntem „bogați în țară bogată“.

(Lgh.)

Schimbarea guvernului dela București.

În cursul săptămânei trecute guvernul dela București, în fruntea căruia era dl Ion I. C. Brătianu, s'a mulțămît de conducerea trebilor țării. Căpetenia fostului guvern a trimis M. Sale Regelui Ferdinand o scrisoare, în care spune, că după ce Sfatul Marilor Puteri dela Paris e vorba să nu țină seamă de contractul încheiat cu România 1916 și a hotărît să ceară împlinirea unor puncte pe cari România nu le poate primi (adecă punctele cu ocrotirea prea supărătoare pentru cinstea țării a neamurilor respirate în România mare și treaba cu trecerea fără vamă a mărfurilor străine peste granițele românești) guvernul, al cărui cap este, își dă dimisia. Roagă pe Majestatea Sa să primească dimisia ministrului său.

Regele a primit mulțămirea de slujbă a guvernului Brătianu și a chemat la sine pe cei mai aleși fruntași ai României mari, între cari în locul întâiu pe dl Iuliu Maniu, președintele Cărmuirii noastre dela Sibiu, și s'a sfătuit cu dânsii în vederea alcătuirii unui guvern nou.

Spre încheierea foii primim știrea că M. Sa Regele a imbat scaunul de ministru președinte domnului Iuliu Maniu, care ar urmă să alcătuiască un guvern așa zis „național“, în care ar intra bărbați din toate partidele, că toți cei aleși ai ne-

mului împreună să conducă politica României mari spre o cale de cinstire a drepturilor și a demnității naționale.

Iscălirea păcii cu Austria.

Pacea cu Austria face multe încurcături. Puternicii dela Conferința din Paris au apăsât prea tare penele pe hârtia noului contract, mai ales în paguba țărilor mai mici ca România și Sârbia. Aceste țări nu vreau să-și lege mâinile prin o pace care le atinge cinstea și drepturile. Nici Sârbia nu vrea să iscălească. Guvernul sârbesc încă și-a dat dimisia. Lucru pe care l-a făcut și guvernul dela București.

Acum se spune, că pentru pacea care se pregătește cu Bulgaria, guvernul grecesc încă va părăsi frânele cărmuirii.

Alt termen de iscălire.

O telegramă din Franța vestește că guvernului român și sârb li-s'a mai dat o prelungire de termen, ca să declare dacă iscălesc sau nu contractul cu pricina.

Vlădicii germani pentru Wilhelm.

Episcopii germani au ținut în orașul Fulda o adunare, de unde au trimis Papei dela Roma o rugare, să bage vorbă la Puterile aliate, ca acestea să nu tragă în judecată pe fostul împărat Wilhelm, ci să-i dea bună pace, că pierzându-și tronul are el destulă bătaie dela Dumnezeu.

Pregătirea alegerilor.

— Județul Alba inferioară. —

În ziua de 15 Septembrie s'a ținut în Aiud o adunare de pregătire a alegerilor de deputați, în care membrii Cărmuirii de alegere din județul Albainferioară, 33 la număr, au făcut jurământ în fața prefectului Dr. Ioan Pop. Înainte de jurământ prefectul a salutat pe membrii cu o însuflețită cuvântare, la care a răspuns canonicul blăjan Dr. Izidor

Marcu, un vechiu și îndrăzneț luptător în casa vechiului comitat de pe vremea ungarilor.

După vorbiri cancelaria de alegeri, care poartă numele: *Biroul central electoral*, a ales comitetele cercuale și birourile (cancelariile) de votare.

Biroul pentru corpul de alegere al Blăjului a fost alcătuit în chipul următor:

Președinte: *Dr. Ambroziu Cheșianu*; substituit de președinte (înlocuitor și ajutor) *Iuniu Brut Hodoșiu*. Notar: *Ioan Fedor*, substituit: *Leon Maior*.

Biroul de votare:

Victor Munteanu, președinte. *Dionisiu Trișan*, vice președinte. *Alexandru Lupescu*, notar. *Sever Pop*, substituit.

Punctele pe cari nu le poate iscăli România.

— Zămă pe care vreau să ne-o fiarbă în căldarea păcii. —

Vestim în altă parte a gazetei, că guvernul dela București ne putând să iscălească invoiala de pace cu Austria a plecat dela cărma țării.

Cetitorii noștri se vor întreba, cu drept cuvânt, cari sunt acelea puncte împovărătoare pentru noi din pacea cu Austria, pe cari guvernul dela București n'a putut să le iscălească?

Iată cari sunt:

În contractul de pace cu Austria este o invoială anumită, o convenție, care privește trei lucruri:

1. **Minoritățile**, sau cu alte cuvinte, drepturile neamurilor mai mici, cari prin lărgirea granițelor României se află așezate printre noi.

2. **Ocrotirea evreilor**, cărora Conferința păcii vrea să le asigure drepturi foarte mari.

3. **Afacerea economică**, sau treaba cu trecerea mărfurilor aliate fără vamă peste România.

În punctul întâi

se statorește, că România recunoaște ca cetățeni români cu drepturi depline și fără alte forme pe toți străinii (neromâni) cari locuiesc în România mare, în ziua când contractul intră în putere de drept. Cu alte cuvinte, austrieicii, ungurii și bulgarii din tot cuprinsul României mari vor trebui recunoscuți cetățeni români cu drept deplin.

Mai departe, România trebuie să recunoască de cetățeni români pe toți austrieicii, ungurii și bulgarii născuți în România, cari în clipa iscălirii contractului nu locuiau în țară.

La acestea, ca papază pe

colac, se mai adaugă, că toți cei ce se nasc pe pământul României au drept de cetățeni români. (Vine o familie jidovească alungată de undeva, trece prin România și i-se naște un copil, acesta e cetățean român...)

În fața legii toți locuitorii României, fără deosebire de religie și limbă, sunt deopotrivă (asta nu e un lucru nou) îndreptățiți.

Slujbele statului vor trebui să fie deschise tuturor locuitorilor fără considerare la limbă, credință sau religie.

Statul nu ar avea drept să împiedece adunările în cari se vorbește vre-o limbă străină și mai departe, în fața judecătorilor orice limbă se poate folosi, cum cer împreună.

Statul ar fi dator să susțină pe banii săi școli pentru străini și să le dea ajutoare.

În punctul cu evreii

contractul cere, ca jidovii să nu poată fi chemați la judecată în ziua Sâmbetii, nici alegeri de deputați sau de alți dirigători obștești nu se pot ține Sâmbăta, de dragul ovreilor.

Jidovii își vor alege un comitet școlar, care va ține seamă dacă Statul ajută în-deajuns cu bani școlile evrești. În legătură cu aceasta, contractul spune, că Statul e dator să susțină școli cu limbă jidovească, acolo unde evreii ar fi numeroși.

Iar mai apăsător pentru noi e, că România să recunoască oricărui membru din Tovărășia popoarelor dreptul să arete Sfatului Popoarelor orice nețineră a punctelor de mai sus! (Ar fi destul, ca un jidan să fie nemulțămît cu ceva în România

mare și pricina ar fi gata, având el dreptul să ne părăscă la cei mari ai Popoarelor.

Robia economică

ni-se pregătește în punct trei. România ar fi datoare să îngăduie trecerea fără vama pe uscat și pe apă, a mărfurilor, vaselor (corăbiilor), vagoanelor și curierilor portali ai Statelor aliate și întovărășite, la cererea oricărui stat aliat.

În acest înțeles libertatea (slobozenia) trecerii se poate întinde și la poșta, telegraf și telefon.

C'un cuvânt România nu ar fi stăpână pe vămile, pe negoțul și pe poștele ei!

*
Acestea sunt vestitele puncte de contract, pe cari România nu poate să le iscălească, fără să-și calce în picioare, ea însăși, cinstea și demnitatea ei de țară liberă.

Noi nu vom iscăli și credem, că dreptatea noastră va ieși biruitoare, mai ales că avem pe partea noastră mulți prietini adevărați.

»Vă poruncim vouă, fraților, în numele Domnului nostru Isus Hristos, să vă jeriți de tot fratele ce umblă fără rânduială. Să aveți nici o legătură cu el, ca să se rușineze. Dar să nu-l socotiți ca pe un vrăjmaș, ci să-l sfătuiți ca pe un frate.»

Sfânta Scriptură,

Cât au furat Austriecii din România.

O gazetă franțuzască publică furtul pe care l-au făcut Austriecii și Ungurii în România. Iată această grozăvie:

»291 mii vagoane de grâu;
163 mii vagoane de porumb;
77 mii vagoane de orz și ovăș;
19 mii vagoane de legume uscate;
86 mii vagoane de nutreț;
8500 vagoane de grăunțe oleaginoase;
3 milioane hectolitri de vin;
550 mii hectolitri de rachiu;
600 mii de cai;
1 milion de vaci și de boi;
4 milioane 400 mii de oi;
2 milioane de miei;
1 milion de porci.«

Afară de acestea au dus poveri fără seamă de petrol, benzină și oleiuri. Au dus mașini, au dărâmat fabrici și au stricat întreprinderi fără număr. Unelte de plugărie și mașini de îmblătit au dus tot ce au aflat, peste un milion de tone. Iar lănărie 5 milioane de chilograme.

Prin urmare, România când adună lucrurile de felul celor înșirate, pe cari le află în Țara ungurească, nu face decât își duce acasă ce este al său.

Fericiți făcătorii de pace.

— Primarul din Silvaș-Tașnad. —

În comuna Silvaș de lângă Tașnad (județul Satmar) trăiește un om, despre care am auzit multe bune. Îl cheamă *Gheorghe Silaghi*, care își caută bucuriile în lucru, în cruțare și în facerea de bine.

Bădicul Gheorghe de vre-o 20 ani e și jude comunal, împlinindu-și slujba aceasta ca un adevărat *judcător*. A făcut dreptate tuturor, necăutând în fața nimănui. S'a năzuit, să nu se conturbe pacea și bunînțelegerea între consătenii săi, iar când a văzut scânteia neînțelegerii, a stăns-o îndată cu înțelepciunea sa, cu blândețea, cu iubirea și cu răbdarea sa de creștin bun. A fost un adevărat făcător de pace pentru comuna sa.

În 20 ani, din Silvaș n'a bătut nimenea drumurile pe la advocați și judecătorii, nici n'a văzut nime executor în comuna aceea, fiindcă primarul Silaghi a împăcat toate certele și neînțelegerile dintre oameni, făcând un nume deosebit de bun satului său, cu popor și pentru popor a cumpărat și a plătit și 2000 jughere de pământ.

Oare cum am sta noi Românii, dacă în fiecare sat ar fi câte un om ca badea Silaghi din Silvaș? Ce fericire s'ar pogori asupra satelor noastre, dacă ar fi în fiecare câte un făcător de pace, care pe ceice se deosebesc după naștere, după gen, după etate, după formă, după ocupațiuni și după rang să-i facă una în iubire! Doamne, multe cheltueli, multe alergări pe la procuratori și judecătorii și multe dușmăanii s'ar curma, dacă oamenii s'ar împăca în satul lor înainte cuiva, fie acela preot, ori învățător, ori primar, ori altcineva. Adevărații fii lui Dumnezeu ar fi împăciuții ca și împăciuitorii.

Mai dăunăzi s'a scris la gazeta »Unirea« un articol, în care se arată, cum s'ar putea împuțina pârile, cari mănăcă capul multor frați de ai noștri. În scurt, s'a spus acolo, că pe lângă stăruințele frumoase și vrednice de laudă ale celor în adevăr buni, s'ar putea face ca multe procese să se gate în sat, dacă judecătorul n'ar prim

Scalda Săcuiului.

Sovata, 5 Sept.

Iată și eu odată, ca Păcală, la băi. Mă chinuie uneori, iarna, niște mătrice prin picioare și am auzit că la Sovata, în Săcuime, ar fi un tău minunat, a cărui apă vindecă răcelile. Deci, hai să fac o cercare.

Aici, nu-i vorbă, lac am găsit, afund și mare, c'o apă verzuie, sărată. Și, mai ales, am aflat niște cărări pline de umbră și de răcoare, să te tot plimbi, să cetești și să visezi...

Dar am dat și de-o poznă în Sovata asta a Săcuilor. Să vedeți cum a fost!

Într'o după amiază iau o carte subuoară și ies la aer curat, pe cărarea din jurul tăului celui mare. Dar nu-mi venia să ceteșc, ci am luat o frunză de corn și am început să alint în cetișor o doină românească legănată, să mai audă ungurii din scaldă ș'un cânteț românesc, că doar' România Mare cuprinde și Sovata, or ce păcate... Și cum mergeam cu frunza

'n buze și cu ochii în zări, aud în urma mea niște pași: trop-trop-trop! Asta-i sunet de călțuni, cum aveă ficiertat Moiaș, țicornicul dela noi din sat...

Mă întorc: un săcui bătrân, cu mustațele plecozate, păs-păs după mine.

Văzând că vrea să-mi spună ceva, m'am oprit.

— Domnișorule, slobod să șed aici pe banca asta? — zise arătând spre-o laviță de sub trunchiul unui stejar.

— Păi, dece n'ar fi „băcsi lelken“, că doar' d'ăia-i făcută banca.

Da' săcuiu leagă vorba mai departe, cu multă dulceață în glas.

— O țigară nu-ți răsucești, domnișorule?...

Aha, mă gândeam, vrea moșu' o țigară! Dar, spre marea mea uimire, pe când bag eu mâna în buzunar să-i dau tabachera mea, 'mi întinde săcuiu un jascău folticos, plin-plinuț...

— Hm, gândesc, ce-o fi vrând să stoarcă dela mine bătrănu asta șiret, ori poate i-o fi plăcut doina mea din frunză?

Ași, de unde!

— Domnișorule, n'ai face bine să-mi cetești ce stă scris colo pe tabla aia de colo?

Intorc capul și văd o tablă cu slove ungurești. Și citesc:

— „*In Tăul roșu scaldă e oprită! Direcțiunea.*“

— Ei vezi, domnișorule, cât de mare-i lăcomia pe lume. Iată colo, sub munții ăia de sare dela dreapta, acolo-i Tău roșu, acolo-i mama scălzii și puterea apii. Dar acolo nu-i slobod să se scalde bieții betegi, că atunci *care cum s'ar scaldă s'ar vindecă* și s'ar duce la năcazurile lor. Însă domniile dela baie n'o vreau asta, că atunci ar putea să le steie pustii casele celea frumoase și făloase de pe deal și n'ar face oamenii câte 20 de scălzi până tămăduiesc o durere de șale ori un junghiu, ci numai una. Și n'ar aveă câștig.

Au pus lumea să se bălăcească colo în „Tăul ursului“, care slabă putere are. Și te bagă la dubă dacă cutezi să te scălzi în Tăul roșu...

Socoteala asta a săcuiului m'a uimit și m'a făcut să zimbesc totodată. Am dat să-l luminez pe badea Mozsi, că nu stă treaba chiar așa. Numai apa din lacul ursului e bună, fiindcă pe lângă că e sărată mai e și caldă, de frige și arde mătricea. Iar lacul roșu e oprit, fiindcă e plin de vârfuri de arbori, de trunchiuri și de crengi, de când s'a scufundat pădurea și a ieșit apă deasupra. Și ar fi primejdios lucru să se scalde oamenii acolo, că s'ar spinteca în crengile ascuțite de saramură.

Mozsi a plecat capul și zise cu întristare:

— Se vede că ești și dumneata nădrăgar ocoș, care vrei să prostiți lumea beteagă...

— Ascultă-mă pe mine, domnișorule, hai să ne scaldăm amândoi colo în Tăul roșu, că pe mine mă omoară o durere grozavă de șale. Și poate vei fi având și dumneata vre-o durere undeva. Că nu ne vede nime! Intrăm betegi și ieșim, cumu-i măru... Zău, hai!

— Eu nu mă scald acum, mo-

nici o pără înainte de a se dovedi, că bunăoară, primăria comunală a încercat împăcarea celor ce vreau să se părască.

Bine ar fi, să fie așa! Și așa va fi, dacă vom lua în socotință binele nostru particular și binele țării românești. Fiii lui Dumnezeu se cheamă făcătorii de pace. Să nizuim spre aceasta, că atunci stăruim pentru cel mai frumos și mai bun lucru.

Românii din America trimit ajutoare acasă.

Foaia cu numele »America« din Cleveland publică următoarea scrisoare:

Maiestății Sale Reginei României Mari.

București, România.

Maiestate!

Subscriși ca fii emigrați ai României Mari, locuitori de prezent în orașul Cleveland, Ohio, U. S. A., cuprinși de fiorul bucuriei unității neamului, sub mărețul vostru sceptru, ne-am adus aminte și de suferințele grele cu luptele date pentru intruparea idealului nostru național. Cu data de 26 Iulie 1919, am expediat la adresa

Maiestății Voastre suma de 7650 lei, care să o folosiți pentru eliberarea suferințelor eliberatorilor. Subscriși trimitem această sumă în numele credincioșilor bisericii române gr.-cat. și a membrilor soc. religioase și naționale »Sfânta Marie«. Recomandându-ne în grația Maiestății Voastre, vă asigurăm de supunerea noastră fiască față de tron și patrie:

Rev. Aurel Hățăgan, preot
Iacob Muntean

Grigoriu Repede

Gavril Micu

Ioan Aron

Zaharie Mihael.

Teama Ungurilor.

Cum cei puternici nu ne prea au în gușă, pentru că noi nu-i lăsăm să ne sărăcească țara, în zilele trecute s'o răspândit în Budapesta vestea, că armata română va părăsi Budapesta. Era vorba adevărat despre aceea, că Românii, cari au adus atâtea jertfe în bătaia cu Ungurii, jertfe, pe cari cei mari și la putere nu vreau să le recunoască, se vor mânia și-i vor lăsa pe Unguri să-si facă mendele și se vor retrage.

Indată ce au auzit despre aceasta Ungurii mai de căpetenie din Budapesta, au mers mai mulți înși în deputație la Comandamentul armatelor române din Budapesta și l'au rugat nu cumva să o facă aceasta, pentru că atunci e vai și amar de capul Țării ungurești.

Un mare domn ungar a spus, că dacă se retrage armata română el își vinde tot ce are și se duce în Italia sau Spania și acolo se

face neguțator, dară sub bolșevici nu mai rămâne.

Iară unul dintre cei mai vestiți doctori de gât și de nas din Budapesta, profesorul Navratil a spus, că el în cazul acesta vine cu trupele române în Ardeal și se roaga să-l lase la noi, pentru că el se învoiește la ori și ce, dar sub stăpânire bolșevică nu vrea să mai trăiască.

Văzutați, că totuși ne-au îndrăgit chiar și Ungurii?!

Cine-s bolșevicii.

— Toți conducătorii și căpeteniile lor sunt jidani. —

Pe deasupra țărilor și popoarelor sunt nește sfuri nevăzute, de cari e legată politica lumii. Cine poate pune mâna pe acestea sfuri, acela-i mai mare în lume. Acela face graniți și statornicește legi pentru oameni. S'ar părea, că acestea sfuri vrăjite le țin în mână stăpânii țărilor, împărații, craii, ministrii și diplomații, împreună cu oștirile lor. Nu-i vorba, o bună parte dintre sfurile politice de fapt ei le și țin în mână. Dar foarte adeseori câte-un capet de sforă mai ajunge și în alte mâni, nechiemate, cari le trag pe subt ascuns, silindu-se se abată apa foloaselor în deosebi spre moara lor. Când s'a început bătaia mulți dintre oameni ziceau, că vrajba au ațâțat-o mai ales bogătanii cei mari, bancherii și negustorii, cărora le era prea strămtă lumea și doreau să apuce la mai multă stăpânire și la mai multe averi. O fi fost ceva adevăr în această judecată.

Acum însă nu e mai puțin adevărat, că pe lângă puternicii diplomați dela Conferența păcii multe capete de sfuri au ajuns să le întindă fiii lui Moisi, cari au împânzit întreagă lumea și se trudesc din greu să le mcargă tot lor moale pe lumea asta.

Am arătat în numerele de mai înainte ale gazetei cum la Marele Stat pentru pace, evreii au izbutit să-si facă mână bună și să-si chezășuiască o mulțime de drepturi. România de pildă, acum nu poate iscăli pacea, între altele fiindcă cei dela Conferența păcii vreau să le asigure jidovilor

astfel de drepturi în România-Mare, încât nici în Palestina nu și-ar putea dori jidovii altminterlea. Ar veni ca noi, creștinii, să fim siliți a ținea Sâmbăta zi de sărbătoare din pricina jidovilor aflători pînă la noi...

Măcar zău, noi am scăpat lumea de bolșevici și am făcut rânduială în Europa de mijloc oprind de altă parte, chiar și puvoaiele bolșevice ale Rușilor. Și tot noi să avem scurtare din pricina evreilor.

Dar, oare, cine sunt și au fost înșiși bolșevicii?

Cine să fie, dacă nu tot evreii Bolșevismul a făcut o mare turbureală în lume, iar turbureala e bună de pescuit și de tras foloase de îngrășare.

Acum profesorul A. C. Cuza dela Iași, care o mare parte din viața sa a făcut cercetări privitoare la evrei, arată cine sunt bolșevicii și cine a pornit învățătura lor netrebnică.

Iată ce spune profesorul Cuza:

Socialismul comunist, care nu cunoaște drepturile sângelui și a limbii, nici credința dumnezeiască adevărată cea creștină, a fost pornit de jidani *Karl Marx* și *Fr. Engels*.

Partidul muicitoresc din Germania a fost întemeiat de *Ferdinand Lassale*, jidan și el.

În fruntea socialismului nemțesc au stat jidani: *Berstein*, *Singer*, *Stadthagen*, *Goldstein*, *Wurm*, *Katzenstein* și *Aron*.

Spartachiștii (bolșevicii) din Germania au avut ca conducătoare o evreică *Rosa*

șule, că abia am ieșit din lacu ursului...

— Atunci știi ce — zise Mozi, apropiindu-se de mine și frecându-mi urechea dreapta, cu mustața lui îmborzoiată — eu mă corlesc de câteva ori, iar Dumneata să stai aici și de-i vedea că vin finanții să te faci că flueri, eu aud, ies din apă și fug în tufiș! Că n'aș vrea să mă prindă în apa cea oprită, că te trag, domnule, de țiar ajunge pe-o sută de doctori să te vindece. De, dă-i incolo, nu mai prindă nici ei un biet om beteag de țele!...

Ce să fac? Stau pe țarg, mă pui în iarbă pe-un vârf de grui și păzesc pe săcuiul Mozi să-si tîmăduiască betesugul în Vitezda cea eprită a Sovății!...

Deodată, văzând pieptul păros al săcuiului și mulțămirea deplină, cu care se leșățește în saramura cea scumpă, mă alintă un gând hain și îmi pleznește prin minte:

— Hai, să-i trag o fluerătură să-l bag un pic în răcori!...

Zis și făcut. Pui două degete în gură, haiducește, și trag o

dragă de fluerătură de s'au cutremurat codrii!

Bietul săcui s'a făcut iepure de groază, a țîșnit din apă și hop în tufiș.

...Eu mă tăvăleam prin iarbă de răs. Așa-ți trebuie Mozi să plătești baia și să aibă și fluerătorul o răsplată.

Dar i-ar m'a cuprins mila și am început să strig:

— Mozi băcsi, Mozi băcsi, lasă-te în saramură că a trecut primejdia.

Și săcuiul s'a slobozit iarăși în baie. L-am lăsat, săracul, să-i fie de bine scaldă și n'am mai fluerat atunci.

Ieșind, l-am întrebat:

— Cum a fost baia, bade Mozi?

— Bună, domnișorule, dar m'ai băgat în răcori cu fluerătura aia, focu 'n ei finanții!

...De-atunci ne-am prins priedin. Și vre-o trei zile deardândul, pe la ojina cea bună eram în slujbă: săcuiul în saramura Lacului roșu, iar eu pe grui, cu buzele ascuțite pe fluerat, să-l păzesc pe Mozi băcsi de finanții!...

Sandu.

Luxenburg. Iar *anarhiștii* (bolșevici cărora nu le trebuie nici regi, nici legi) au avut în frunte pe jidanul *Kurt Eisner* și pe *Sara Lerch* născută *Rabinovici*.

În Austria socialiștii au fost conduși de *Adler, Ellenberger, Ingner, Austerlitz, Kohn, Beer, Bernstein, Goldstein, Katzenstein, Rubinstein, Hersch, Berner, Diamant, Berstel* și alți jidovi de teapa lor.

În Ungaria pe socialiștii unguri i-au condus *Abraham, Kohn, Feldmann, Rosensweig, Stern, Kuhn Béla, Samuely, Garbat, Bokány* și alți fii ai lui *Árpád*, adică din Moisa.

În România tot asemenea evreii au făcut și au lătit socialismul. Iată câteva nume: *Sternberg, Ungar, Braunstein* (Brănișteanu Isac) *Leonard Isac, Sami Steinberg, Haem Kohn*, iar ca răspânditor al bolșevismului *Ifig Goldstein*, schingiuitor al Românilor din Odessa în timpul stăpânirii bolșevicilor.

În Rusia guvernul anarhist are în frunte pe următorii: *Trotzki* de naștere *Braunstein; Zinowiew (Apfelbaum), Kameniew (Rosenfeld), Stekiew (Nuhâm Kiss), Suchanow (Ghimnor), Gocew (Goldmann), Miskowsky (Goldenberg), Lenin (Lurie), Zagowski (Krahmalink), Martof (Duderbaum), Bogdanof (Silberstein) Labul (Goldsmann), Songef (Blechmann)* președinte al adunării soldaților și muncitorilor dela Petrograd, *Burnakof (Fundaminsky)* comisar al corăbiilor nin Marea Neagră, *Cernof (Schwartz)*, fost ministru, *Sachs* și alți nenumărați.

Vestitul *Kerenski*, cel care a distrămat oastea ruscă, este nepotul unui jidan, judecat pentru falsificare de bani, numit *Herensohn*, iar mama lui era ovreică.

»Celce samândă cu sgarcentie, puțin va seceră; iar celce samândă cu dărnicie, din belșug va seceră. Fiecare să dea cum îl lasă inima, și nu cu părere de rău sau de silă, căci pe datătorul de bunăvoințe îl tubeste Dumnezeu.»

Apostolul Pavel,

*

»Ascultați pe învățătorii voștri și vă supuneți lor, căci ei priveghează pentru sufletele voastre, știind că au să dea seamă pentru voi.»

Sfânta Scriptură.

Inlesnirea călătoriilor.

— Au căzut cu total granițele celea vechi. —

Până în timpul de față dacă aveai cineva vre-un drum din România veche la noi, ori în Bucovina sau Basarabia, trebuia să-și câștige hârtii foarte întărite așa numite „permise de circulație”, cari trebuiau să fie văzute și subscrise de Marele Cartier General (Comanda armatei) sau de Comanda Corpului de armată. Aproape tot atât de grea era ca cineva să poată trece Carpații, lucru pentru care trebuiau scrisori anume.

De acum înainte însă, Marele Cartier General dela București s'a îngrijit ca granițele celea vechi să cadă și să nu mai fie atât de îngreunată călătoria.

În înțelesul acesta a dat o poruncă, după care călătoriile se înlesnesc în chip simțitor.

La noi în Ardeal nu se cer hârtii de drum ca până acum până la linia care trece dela drumul de țară din *Cărlibaba* (Bucovina) prin *Borșa, Sighet Maramureșului, Carei Mari, Sătmăre, Mihaifalău, Oradea Mare, Salonta Mare și Arad*, (Nici în aceste locuri nu trebuie permisiuni de circulație, decât dincolo de ele).

În Bănăt linia merge începând dela *Arad* dealungul *Mareșului* și apoi pe linia de despărțire cu *Sârbii* până la *Dunăre*.

Fiecare călător trebuie să aibă însă la sine *Bilet de identitate*. (Scrisoare din care să se poată cunoaște cine ești de unde ești?) dat de *Primăria comunală* (județe sătesc) ori de *Politiie* la orașe.

Acestea hârtii nu mai trebuie să fie văzute și iscălitte de către Comandele militare, ci au putere numai cu pecețile oficiilor cari le-au dat.

Șase ani

dela moartea lui **VLAICU** s'au împlinit în 13 Septembrie 1919.

Cine nu-și aduce aminte de acel copil răsfățat al Ardealului, care se numea *Aurel Vlaicu*, și care acuma își doarme somnul veșnic în cimitirul *Bellu* din *București*? Cine nu l'a văzut sburând în aproape toate orașele mai de seamă ale Ardealului? Și cine nu l'a plâns când în 13 Septembrie a anului 1913 plecase din *București* în zbor, cu gândul de a trece *Carpații* și de a sosi pe neașteptate în mijlocul româ-

nimei din *Orăștie*, adunată la serbările *Asociației*, și când moartea năpraznică îi curmă firul vieții tocmai își urmărirea visul de a uni pe calea aerului cele două suflări românești de dincoace și de dincolo de *Carpați*?

Cât a lucrat el până și-a făcut cel dintâi aeroplan acasă în *Biniț*! Acesta însă încă nu era destul de desăvârșit și *Vlaicu* dorea să fie sigur în zbor, ca o pasăre. Și-a făcut deci al doilea aeroplan, mult mai sigur și mult mai iute în zbor decât cel dintâi. Cu acesta a sburat la marea adunare din *Blaj*, și în celelalte orașe românești din *Ardeal* și din vechiul *Regat*.

Nu era mulțumit însă nici cu acesta. Și-a făcut un al treilea, cu care era să sboare din vechiul *Regat* la noi în *Ardeal*, peste *Carpați*, în 13 Septembrie însă a căzut și a murit.

Ce pagubă, că astăzi nu trăiește *Vlaicu*! „Cum s'ar bucura când și-ar vedea visul împlinit, *România* întregită!

Cuvine-se, ca noi, cei rămași în viață, să nu ne uităm în aceste zile de fericire de acest mare fiu al *Ardealului*. Să vărsăm o lacrimă fierbinte pe mormântul lui și să zicem din inimă un *»Dumnezeu să-l ierte!«*

Drumul lui Carol.

— Suferințele unui moșneag pentru Craiul Românilor. —

Bădical Ion C. din *Cheța* n'aș putea să zic că-i bine înstărit, dar că i-a plăcut totdeauna să trăiască sloboadă, așa sta să jur. Ași putea să o dovedesă și cu faptul, că din copilărie a fost tot ciurdar la sat, și așa viața lui întrecă și-a petrecut-o la sânul firii. Iară firea, cu răzoarele ei înverzite, cu fânatele ei înflorite, cu bolta cea înstelată a ceriului, nu prea cunoaște minciuna, nu prea vrea să știe de stânjenirea libertății.

Bag seamă, dela firea aceasta va fi învățat *bădical Ion* să spună totdeauna verde, ceea ce îi zăcea la inimă. Și din pricina asta nu odată a avut vorbe cam aspre cu notarul *Laios*, pomeni-l-ar popa la ectenia morților.

Dar la urma urmelor, poate ar fi scos-o ei la bun sfârșit unii cu alții, dacă n'ar fi venit războiul, și cu el făcutul și diresul drumurilor, săpatul și îngrăditul tranșeelor.

În vara anului 1916, tocmai în toiul secerișului, eșise și *bădical Ion* la lucru, era doar mare lipsă de brațe, și bietul de el nu putuse să-și vadă în tihnă de ciurda lui. Ei, dar cum nici la seceră nu poți lega limba omului, s'a fost pornit vorba și între

secerători. Firește au fost pomenite și drumurile cu toți lucrătorii lor.

Bădical Ion, care mai mult își vedea de lucru, dela o vreme nu s'a mai putut răbda:

— Ce credeți, mă, pintru cine se fac drumurile astea? *Pintru Carol*, mă, să știți, că *pintru Carol* dela *București*, *craiul Românilor*!

Hoțul de *Laios* chiar atunci trecea pe acolo. A auzit toate cuvintele rostite cu glas înalt de *bădical Ion*, dar a tăcut.

Ziua următoare, des de dimineață, ce nu mi se trezește *bădical Ion* cu *Doaga* dobașul în ogradă.

— Auzi, tote Ioane, te chiamă notarul, că are ceva să-ți spuie.

Bădical Ion, fără să bănuiască ceva, se duce.

— Bună dimineața, domnule notar!

— O fi bună pentru mine, dar pentru tine, mișelule, nu cred.

Și fără altă vorbă, ca ieșit din mișci, s'a năpustit peste *bădical*, cât sta să-l omoară. *Bădical* răbda, că ce putea să facă.

Notarul după ce s'a ostenit de bătaie, îl și ia la întrebări.

— De câți ani ești.

— De șasezeci și șapte.
— Aha, căne bătrân! Zici, că de 67? Nu te pot trimite »muncaș (lucrător) să ajuți la drumul pintru Carol, dar o să meargă ficioru-to!

— Adică de aici ți-e supărarea, domnule? Bine, o să meargă și ficioru, dar să știi, că drumurile tot pintru Carol se fac!

Și s'a dus ficioru-său »muncaș«, și s'au început zilele grele pentru bădicul. Grele deoparte, pentru că Lăiș n'ar fi scăpat, Doamne ferește, vre-un prilej să nu se acate de el, și grele de altă parte pentru că împlinirea visului său întârziă parcă anume.

Și zicea de mulțori:

— Că nu mai dă Dumnezeu, să vină odată Carol, știu, că o să-l mângâi pe notarul!

Auzit-a el după intrarea Românilor în războiu, de nenumărate ori, că trebile stau cam rău. Ba chiar și semenii lui începură să-l năcăjească pentru pățania lui cu drumul lui Carol, dar nădejdea nu și-a pierdut-o nicidecum.

— Măi, oameni buni, dacă este Dumnezeu și dreptate, nu poate să fie altfel: »drumurile acestea s'au făcut pintru Carol«.

Când în luna Maiu a acestui an s'a coborât Regele Ferdinand la Turda, bădicul Ioan a fost cel dintâi, care a alergat să-l vadă. N'ar fi putut să-l oprească o lumelă sărutat mâna, și a plâns de bucurie. Iar când s'a întors către casă, împreună cu toți Cheșenii, ochii îi străluceau, și era vesel să prinzi iepuri cu el. Drept însă, că nici vorba nu-i mai slăbea în gură:

— Vedeți, măi, că tot eu am avut dreptate? Vedeți, că drumul pentru Carol s'a făcut! Acum nu-mi mai pare rău de batjocura notarului, nici că mi-a scăpat fugit în revoluție, — că și așa m-a răsbunat Dumnezeu!

— Că nu-l chiamă Carol, bădicule, ci Ferdinand.

— Ferdinand, ne-Ferdi-

nand, da tot Carolu-i! Tot crai românesc este!

Istoriara aceasta am auzit-o povestită de chiar bădicul Ion, acum vre-o câteva săptămâni. Și am aflat și dela alții, că așa a fost.

G. Dănilă.

Bătăia depe Marna.

Duminea trecută au sărbătorit francezii în orașul Meaux, marea biruință din Septembrie a anului 1914 asupra Germanilor.

Cetitorii noștri își mai aduc aminte abunăseama de zilele acelea triste, când Germanii, înainte cu 5 ani, se laudau că sunt în apropierea Parisului. Mai aveau abia 40 de kilometri, și cizmele Germanilor erau gata să pângărească cel mai frumos oraș a lumii, Parisul. Și era mare bucuria nu numai în Berlin, ci și în Viena și în Budapesta. Noi Românii însă, dupăcum foarte bine a spus un deputat sas răutăcios în dieta ungurească, eram întristați și desnădăjdiți, pentru că bine știam, că biruința lor este moartea noastră.

A dat însă Dumnezeu, că Francezii, frații și prietenii noștri, în desnădejdea lor și-au aruncat la râul Marna toate puterile asupra Germanilor. Și s'a dat atunci cea mai mare ciocnire între aceste două popoare. Deoparte 900 de mii de Germani, iară de alta 760 de mii de Francezi. A fost o luptă crâncenă ca și care n'a mai fost până atunci. Cumințenia generalului francez, Joffre, vitejia și dragostea de patrie a armatei franceze a ajuns să respingă pe Germani în adâncime de nu mai puțin de 100 kilometri.

Dacă nu era lupta dela Marna, Germanii ar fi intrat în Paris și de acolo ar fi dictat o pace, de care ne-a ferit Dumnezeu dreptății. Nu ne mirăm deci, când cetim, că Francezii au sărbătorit această biruință cu foarte mare însuflețire. Lupta dela Marna a hotărât doară seartea acestui războiu.

I. M.

Vești dela fii și frați din Siberia.

A sosit de curând acasă din Siberia, după o foarte lungă și grea călătorie, dl Victor Branșce, fost redactor al »Gazetei Transilvaniei« din Brașov, care căzuse în prinoare la Ruși. Domnia sa spune, că în Siberia se mai găsesc încă foarte mulți români dintre prinsonierii Rușilor, cari au făcut acolo o caste românească și s'au pus în slujba aliaților (marilor noștri tovarăși de arme) și cari acum ar veni foarte cu mare drag acasă, dar sunt departe tare și nu pot să răsbească încă. Rău nu le merge, însă îi chinuie greu dorul de casă. Dl Branșce a adus cu sine mai multe scrisori pentru părinții și rudeniile de acasă, pe cari îi roagă să scrie adresa lor și să o trimită la »Gazeta Transilvaniei« din Brașov spre a le putea porni scrisorile aduse.

Iată cui și dela cine aduce dl Branșce scrisori:

Dela dl căpitan Dr. N. Nedelcu, pentru preoții Petru Muntean și Ioan Rusu din comuna Parța, județul Timișului.

Dela dl căpitan Dr. Meștereanu pentru dna Margareta D. Meșter Turda.

Dela dl căpitan cav. de Cercavschi pentru protopresbiterul Ioan de Cercavschi, Suceava (Bucovina).

Dela dl locot. profesor Simion Gocan și dela legionarii Corneliu Gocan, Ioan Gocan și Valeriu Pop pentru dnii Augustin Gocan și Vasile Pop în Feiurd, județul Clujului.

Dela plutonierul L. Tofan și soția pentru dna Banciu Ocna Sibiului.

Dela caporalul Dumitru Vasii pentru soția sa Pinica Vasii, comuna Velț, jud. Târnava mică.

Dela legionarul Alecsandru Mărginean pentru soția sa Ana Mărginean, Sibiiu, Str. Vasman Nr. 27.

Dela Costica N. Parota pentru Ana Ioan Florica, comuna Cacova, jud. Sibiiu.

În fine scrisori pentru Sofia Ansica, Inești, u. p. Boroșbeș j. Aradului; Maria-oara Tereș, Socolia, jud. Solnok-Dobâca p. Gheria; Petru Moldovan, comuna Auris, Sănmiclaus, posta Ceuciș (Solnok Dobâca); Nicolae Piperiu, Cehea, posta Baia de Criș (j. Hunedoara); Persiev Luba, com. Nicolința-

mare Nr. casei 665, județul Timișoara; Nastasie Albuș, Steana (Esztány) jud. Solnok Dobâca.

Voluntarul Nicolae Virca mă roagă să vestesc pe soția sa Fira Virca, (Blăjel jud. Târnava-mică, nrul casei 154) că-i sănătos și bine. Cu dânsul se mai află în Irkutsk ca voluntari George Roman, Ioan Rău și cumnatul Ioan Rău. Acelaș lucru sunt rugat să comunic rudeniilor de către voluntarii Florian Adam (Bucerdea-Vinoasă, posta Ighiu, jud. Alba-Iulia și Andrei Mesentean (Brașov).

Dl Branșce mai face cunoscut, că cine vrea poate să trimită scrisori în Siberia pe adresa următoare:

Comandamentul Legiunii române a Vânătorilor ardeleni și bucovineni (pentru cutare om)

Irkutsk (Siberia).

Scrisorile se duc peste America și Iaponia până în Vladivostok, iar de acolo în Irkutsk. La cenzura din Vladivostok este și un român, cu numele Dr. Emil Deciu, locotenent, care îndreaptă scrisorile la locul cuvenit.

Cântec din străinătate

cules de Gavril Bichigean.

Mult iubiiți mei părinți
Din cartea mea voi să știți,
Cum eu pe aici trăiesc,
Greu muncesc și vă doresc.
»Cine n'are noroc n'are
Decând naște până moare«.
Așa cântă cel străin,
Așa cântă eu și suspin.
Voi iubiiți mei de-acasă
Strângeți-vă pingă masă
Luați cartea ș-o cetiți,
De mine să mai vorbiți.
Cartea mea poate că-i ruptă,
Că vine de vreme multă
Peste feri și peste ape
Două săptămâni străbate.
De unde ea a plecat
Unul a rămas supărat
Și el lacrimi a vărsat.
Cartea pleacă și să ducă
Străinul își face cruce,
Pentru cei de acasă
Din ochi lacrimi varsă.
Știe bunul Dumnezeu,
Când vă voi mai vedea eu.
Căci calea străinului
E coștiugul mortului.
Primiți cartea o cetiți,
La mine vă mai gândiți.
Vă zic sănătate bună
De-aici din țară străină.
Trimis din Bohemia
de Dumitru Găvrilăușiu din
Năsăud.

ȘTIRI.

— **„Unirea Poporului”** primește daruri pentru Casa orfanilor de război și le publică totdeauna cu dragă inimă.

— **Cum au se fie pe viitor școlile de învățători.** Cărmuirea noastră dela Sibiu vestește, că pe viitor școlile de învățători, zise normale, vor avea 8 clase nu patru ca până acuma. Vor avea un curs inferior de 4 clase și unul Superior (mai mult) de alte 4 clase. In cursul de jos, cl. I. se vor primi elevi cari au cel puțin 4 clase primare. In această nouă formă de școli, Cărmuirea țintește să primească învățătorii de mâne o pregătire mai bună și mai ducătoare la scop decât până acuma.

— **O pâne scumpă.** Pe vaporul „Principesa Maria” se afla săptămâna trecută un călător, care venise dela Constanța la Galaț. Avea la sine 72 de mii de ruble rusești, pe care voia să le ducă cu sine in Basarabia. Le-a ascuns deci într-o pâne. Oficiantului dela vamă i-s-a părut însă pânea cam suspectă, a tăiat pânea în două și a aflat cele 72 de mii de ruble.

— **Fără noroc.** Cetim că fabrica de tutun din Pantiu (Franța) s'a aprins și a ars de tot. Peste un milion de kilograme de tutun a căzut pradă flăcărilor. Bieții fumători, n'au noroc.

— **Roadele bolșevismului** La Budapesta sunt peste 200 de mii de muncitori fără de lucru. Trebuie să le dea statul de mâncare, pentru că altfel mor de foame. Tot așa stă lucrul și in Viena.

— **O regină in aeroplan** Regina Maud a Norvegiei, sora Regelui Angliei, a condus ea însăși un aeroplan, in care se afla și fiul ei, moștenitorul tronului din Norvegia, Olaf.

— **Mort de granată.** Băiatul Vasile Bedreș, din București, a aflat pe stradă o granată de mână neîmpușcată. Jucându-se cu dânsa, aceasta a crăpat și i-a zdrobit pe băiat in bucăți.

— **Recunoștința ungarilor din Budapesta.** Ungurii din Budapesta se arată din zi in zi tot mai mulțămitori, că armata românească i-a mântuit de bolșevici. Corespondentul foii „Gazeta Transilvaniei” din Brașov vestește că in Bpesta prin biserică preoții pomenesca slujbe numele M. S. Regelui Ferdinand, in semn de mulțămire [cătră armata română fără să le fi poruncit cineva lucrul acesta. Locuitorii orașului se îngrozesc și numai la gândul, că armata română să părăsească Budapesta.]

— **Prețul mărfurilor** scade tot mereu. Până acuma o păreche de ghete era la București 300 de lei. Oamenii însă nu le-au cumpărat, s'au înțeles, că nu mai cumpără până nu le scade prețul. Și ce se întâmplă? Într-una din zile iată că prețul acelorasi ghete scade la 200 de lei. Cumpărătorii cumiști însă nici așa n'au voit să le cumpere. Acuma cer și mai puțin, dară cumpărătorii nu se mișcă. Așteaptă să se ieftinească și mai mult. Și dacă vor fi cumiști oamenii, vor scădea prețurile și mai mult. Numai răbdare trebuie.

— **Vama dela Predeal.** Cu începutul acestei săptămâni vama Predealului care ne despărțea până acuma de frații de dincolo de munți a fost ștearsă și mutată la Brad. Nu vor mai fi cercetate in Predeal nici pașapoartele nici bagajele (pachetele) Vama dela Vârciorova de pe Dunăre va fi mutată la Orșova pentru Sârbia. Celelalte vămi încă sunt mutate.

— **A murit capetenia Burilor.** Mulți vor mai ținea încă in minte războiul Burilor, un popor viteaz din Africa de miazăzi, despre care scriau gazetele atât de mult înainte cu mulți ani. Acum vine o știre că vestitul lor general cu numele Bota a încetat din viață.

— **Unul care a poruncit lui Foch.** Numele lui Foch e cunoscut in lumea toată. El e vestitul mareșal francez, care a zdrobit puterea cea cumplită a Germanilor și a întors roata norocului către oștile aliaților. Va se zică, Foch e cel mai mare comandant al vremii, sub cuvântul căruia s'au spulberat toate armatele nemțești. Dar iată, in sfârșit, a dat și el peste omul său, de porunca căruia a trebuit să asculte, ca cel din urmă soldat... Si știți cine a fost poruncitorul lui Foch? — Un *fotograf!*

In săptămânile din urmă Foch a făcut o călătorie la Londra, unde i-s'a cerut o fotografie, un chip, care să fie publicat într-o revistă engleză. Deci a trebuit să se întârșeze la un fotograf care să-l inchipuiască. Iar fotografu naibii, după obiceiul lor, a început să-l muștruluiască pe vestitul general, spunându-i — Drept! Capul mai sus; Fața mai la stânga, așa, bine!

Foch ce putea să facă? A lăsat să fie muștruluit, iar când a fost gata cu fotografatul își ștergea sudorile de pe frunte, zicând: — Stau mai bucuros in fața tunului, decât inaintea unui fotograf...

— **S'a deschis calea între Budapesta și Viena.** Incepând cu ziua de 5 Septembrie s'a deschis iarăși legătura de trenuri între Budapesta și Viena, care era întreruptă din Martie anul curgător.

— **Ochiu furat.** Mulți îndrăgostiți ar dori să poată fura ochii fetelor iubite de ei... Dar aici nu-i vorba de un asemenea furt, ci de-o hoție in toată rânduiala. Un american cu numele Hare, s'a dus să se scalde in râul Hudson. Și până când făcea el baie, un îndrăcit de hoț i-a furat ochiul de sticlă, pe care il puseseră doctorii, in locul celui adevărat.

— **Universitatea din Cluj.** Școlile celea înalte din Cluj, unde învață tinerii cari doresc să se facă medici, profesori și advocați se deschid in ziua de 15 Octombrie. Atunci încep înscrierile și țin până in 28 Octombrie. Acestea școli, precum am vestit cu alt prilej acuma sunt românești, având profesori de neamul nostru.

— **Boală in Arad.** In acest oraș au început de-o vreme incoace să pătimească foarte mulți oameni de foale. Doftorii au aflat că boala vine din mâncarea legumelor și poamelor ne-coapte. Boala nu-i grea, dar năcăjește și bagă in groază lumea de acolo.

— **Sârbi fură înalte.** Trenul care face calea între Paris și București și poartă numele „Simplon” fiindcă trece pe sub marele tunel cu același nume dintre Italia și Elveția, a fost iarăși jefuit de sârbi. Acest tren de nenumărate ori a mai fost jefuit de Sârbi și încă de cătră soldați. Guvernul sârbesc face pe orbul și nu vrea să știe de ticăloșia soldaților-săi, ori doară aceștia fură chiar cu știrea lui? Insuși guvernul francez a luat la trei parale pe Sârbi, dar ei răspund in trei peri.

— **N. Iorga despre pământurile țaranilor.** La adunarea dela Cernăuți (Bucovina) profesorul Nicolae Iorga, vorbind despre improprietățile a zis între altele:

„Pământul țaranilor nu se dă din pomana bogăților, ci se înapoiază ogoarele luate cu hapea de velearuri.”

— **Oraș sănătos.** Orașul Lynton din Anglia poate fi socotit ca cel mai sănătos din lume. De curând un strein, care cerceta orașul, întrebând pe un bătrân, că ce vrastă are, acesta li răspunde că a implinit nu demult 70 de ani. — »Ești voinic încă moșule«. zise streinul. »Se pare că ai încă mult de trăit. La ce vrastă a murit tatăl dumitate?»

— »La ce vrastă a murit tata? Că doar tata n'a murit; mergi in casă să-l vezi cum ajută pe tatăl său să se culce!»

— **Răspuns la o plânsoare.** In Nr. 72 ați binevoit a publica o „Plânsoare”, din Nușfalău, județul Solnoc Dobâca, la care răspund:

E drept, că in ziua de sf Pro-roc Ilie am scos numai Români la poruncă mai înaltă la podul dela Rusi, stricat de apă, dar asta am făcut-o la cererea mai multora. Fiind oamenii învăluiți cu lucru peste măsură, au zis să nu le stric o zi de lucru — altcum nu cutezam să-i scot la pod, pentru că in Nușfalău să țin toate sărbătorile cu sfințenie, Ungurii și jidanii au eșit la acelaș pod Vineri in 1 August

Aceasta ca să se știe.

Sentinela Română — Nușfalău județul Solnoc-Dobâca la 12 Septembrie 1919.

cu toată onoarea Ioan Boloș, primar.

Cum să ne păzim rămătorii de boale.

Din toate părțile ne vine știrea, că porcii pier de ceva boală. Dăm aci câteva îndrumări, cari trebuie să le aivă in vedere ori ce om, care ține economie. Mai întâiu de toate este curățenia. Să nu lăsăm nici când să se adune in cotețe gunoiul, pentru că baccilii boalei trăiesc mai ușor in murdărie (gunoiu). In rândul al doilea să scoatem porcii din cotețe cât de des, ca să se mai ușce locul unde stau incuiați. Hrana la vreme și pe măsură încă face, ca boala să nu se lege așa iute de porci. Cotețele să le văruiem cât de des, dar mai ales in timp (vreme) de boală. Să opărim podelele cotețelor cu leșie fierbinte.

Indată ce luăm seama, că vre un porc e supărat, nu mîncă, stă mai mult culcat și suflă greu să-l deschilim de ceialalți și să-l punem in un loc, care să nu fie umed.

Dacă a dat boala între porci și aceia au stat pe timpul boalei in coteț, atunci să curățim cotețele acele opărindu-le și văruiindu-le cu var in care se poate mesteca și puțin carbol. E foarte bine, dacă in cotețul in care au pierit porcii, să nu mai ținem porci timp mai îndelungat, pentru că să se curețe cotețele de viermele boalei. In vreme, cât ținem cotețele goale, să nu le lăsăm in grija Domnului, ci din când in când să mai opărim și să văruiem in coteț, ba chiar și in jur de el e bine să stropim măear cu var, sau cu alte materii, cari omoară baccilii (viermuleții din cari se face boala).

In felul acesta ne vom feri porcii de boalele, cari bântue, in ținuturile românești de câțiva ani. (ig.)

Tarifa la postă.

Cum în vremurile din urmă nu prea umblă posta regulat, oamenii s'au desvâțat și nu-și mai trimit scrisorile cu posta; iară bani din capul locului nu trimit.

De acuma însă și posta s'a mai îndreptat și merge destul de regulat. Oamenii însă nu mai știu ce timbru să pună pe scrisori și pe mandat postal (hârțiile roșii cu cari se trimit banii). De aceea vă dăm noi în foaie tarifa dela postă.

Se pune pe un *mandat postal* dacă trimite omul 25 coroane timbru de 25 de fileri, până la 50 cor. 50 fil., până la 75 cor. 75 fil., până la 100 cor. 1 cor., până la 200 cor. 1 cor. 50 fil. Afară de aceasta pe fiecare mandat postal oricâți bani ai trimite trebuie să mai pui 10 fil. dacă în satul ori orașul, unde merg banii, îi duce poștarul acasă.

Dacă trimiți 300 cor. trebuie timbru de 2 cor. până la 400 cor. 2 cor. 50 fil., până la 500 cor. 3 cor. Pentru dusul la locuință a banilor mai trebuie apoi timbru de 20 fil.

De pildă eu trimit la Brașov suma de 156 cor. Voiu cumpăra un mandat postal cu 10 fil., voiu pune timbru de 1 cor. 50 fil. și încă unul de 10 fil., laolaltă voiu chelfuli deci 1 cor. 70 fil.

Dacă trimit la Sibiu 438 cor. costă mandatul 10 fil., timbru 2 cor. 50 fil., iară pentru dusul acasă 20 fil., laolaltă 2 cor. 80 fil.

Scrisorile sunt mai ușor de ținut în minte. O cartă postală (corespondență) costă 20 fil., o scrisoare regulată (cu greutate până la 20 grame) 30 fil., dacă e mai grea plătești pentru fiecare 20 grame câte 20 fil. Dacă o pui *recomandată* plătești pe deasupra încă 50 fil. Iară dacă adresatul n'a primit epistola recomandată, mergi la postă și

reclamezi, adevă că te rogi să întrebă că ce-i cu epistola ta de n'a primit-o, și pentru aceasta plătești 50 fileri.

Pentru *tipărituri* se plătește pentru fiecare 50 de grame 6 fileri. Pentru o *telegramă* plătești cel puțin 2 cor., și mai cumperi și o blanchetă, pe care se scrie telegrama, și care costă 10 fil. Dacă cuvintele din telegramă sunt mai multe de zece, pentru fiecare cuvânt întrecător mai plătești încă 16 fil.

De pildă telegrafezi 17 cuvinte, plătești odată 10 fil., apoi 2 cor., și încă de 7 ori câte 16 fil. 112 fil., laolaltă 3 cor. 22 fil.

În potriua răspânditorilor de știri.

1. *Vor fi considerați ca infractori;*

a) *Acei cari fără rea credință prin localuri publice gări, trenuri, pe străzi, etc., vor comunica colporta, comentă în orice chip, știri fie adevărate, fie imagineare, sau păreri relative la operațiunile de războiu, situația și dislocarea trupelor, dispozițiunile autorităților militare, sau orice chestiune privitoare la armata română.*

2. *Această infracțiune se va judeca și condamna de pretori în prima și ultima instanță, cu închisoare până la un an și cu amendă până la 2000 Lei.*

Când faptele de mai sus se vor fi săvârșit în scopul de a spiona, sau trada, se aplică pedepsele prevăzute de legile penale în vigoare în timp de războiu.

Posta Redacției.

L. C. în Piatra. — Înțelegem durerea DTale, dar din versurile ce ni le-ai trimis cam cu greu putem pricepe, cum ai de gând să-ți mărturisești dragostea frumoasei din vecini. Curat vorba ceea:

Foaie verde măricini
Am o mândră în vecini,
Și mi-e dragă de-s nebun,
Dar... nu știu cum să i-o spun.
Răbdare, că poate și-o veni graiul.

Dlui Ioan Bucșa, inv. — În legătură cu observarea DVoastră, Vă rugăm să cetiți mai cu luare aminte și să adânciți mai bine reforma agrară în textul primit de Marele Sfat. În deosebi Articolul 4, unde se spune:

— »se va putea trece cu exproprierea la moșiile inițial peste 200 jug. cat., și sub această limită, în acelea comune ori regiuni unde lipsește pământul necesar pentru ajungerea scopurilor fixate în art. 1. punct 1. al acestui decret lege, în vederea cererilor de pământ ale celor chemați a fi împărțâși în baza art. 33 punct 1, 3, 5, etc. în sfârșit acolo, unde islazul lipsește cu desăvârșire, sau nu ajunge să acopere trebuințele indispensabile de pășunat ale contingentului normal de vite din comună.»

Va se zică reforma e destul de prevăzătoare și tinde să mulțamească pe toți.

A. B. — Iață, judecă și D-ta mai cu răceală:

Dar din veștedele coaste
Iese amurgul și-l alungă,
Când din lac un cânt de broaște
Bate gardul dela strungă...

...Coaste, amurg, broaște, gard! Mai ales broaște! Ciudată poezie. Ar fi să mai și auzi: oac-oac-oac-oax! Ne vine în minte strofa populară, care prinde așa de nimerit cântecul broaștelor și e frumoasă:

Dat-ai pânza
Dat-ai pânza?
Am dat, am dat!
Cu cât, cu cât?
C'un ort, c'un ort!
Oacă mult ai dat
Oacă mult ai dat!

A D-tale însă te face să blastemi broaștele!

Număr cenzurat de Iuliu Maior.

La compactoria I. Domșa din Blaj se primesc 2 învâțacei.

Cine știe

despre *Aurel Szabó*, jurnalist din Blaj, voluntar pe frontul Italiei, care din 10 August 1916 nu a mai dat nici un semn de viață, fiind la G. I. R. 14 Feldkomp. (Feldpost 109), să facă bunătate să scrie pe adresa »Unirea Poporului«, înștiințând pe nemângăiata lui mamă. (1-3)

Domnișoara

ECATERINA ROȘCA,
modistă de Viena,

recomandă atelierul său de
pălării de dame
moda cea mai nouă.

Pe lângă pălării nouă,
decorează și modernizează
celea vechi.

Blaj

gara veche, casele lui

(90) 3-3 Augustin Crăciun.

Hotel Univers
din Blaj

e de închiriat sau de
vândut.

A se adresa la proprie-
tarul

(86) 5-8. Carol Nagy.

— »Unirea Poporului«
aduce totdeauna celea mai
prospete știri și în aceeași
vreme, articoli limpezi, cari
privesc viața sătenilor. Cer-
reți și abonați »Unirea
Poporului«.

Libraria Seminaria la din Blaj

are un DEPOSIT de CĂRȚI BISERICESTI și ȘCOLARE
cu propria Editură.

Cărți din toate ramurile literaturii române.

Cele mai noi produse literare apărute în
cursul războiului. Tot ce a apărut până
acum în România veche.

Are tot soiul de REQUISITE de SCRIS și de ȘCOALĂ.